

Tammelan kunnassa sijaitsevan

Tammelan Kirkonkylän kyläsuunnitelma 2002

Tammelan kunnan

Kirkonkylän kyläsuunnitelma 2002

1.7.02

Sisällys	sivu
1. Johdanto	2
Suunnitelman tarve	2
Suunnitelman laadintavaiheet	2
Tekijät	2
2. Kylän sijainti	3
3. Kylän nykytila	3
Väestö ja asuminen	3
Elinkeinot	3
Palvelut	4
Yhdyskuntatekniikka	6
Ympäristö	8
Yhdistys- ja yhteistoiminta	9
4. Kylän tulevaisuuden vaihtoehdot	11
Kylän nelikenttä	11
Kylä tulevaisuudessa	12
5. Kylän kehittämistavoitteet	13
6. Toimenpiteet	14
Uusi asutus	14
Käsityö- ja matkailuelinkeinot	14
Kirkonkylän elävöittäminen	15
Nuorisosta huolehtiminen	15
Kevyen liikenteen väylät ja pysäkit	15
Hevos- ja koirareitistöt	15
Maisemasuunnitelma ja pihakilpailu	15
Jätehuolto ja vedenpaineet	15
Pyhäjärven virkistyskäyttö	16
Yhteistoiminnan kehittäminen	16
7. Kyläsuunnitelman seuranta ja päivitys	16
8. Yhteystiedot	17

Kirkonkylän kyläsuunnitteluryhmä on tehnyt kyläsuunnitelman yhteistyössä Tammelan kylä- ja maaseutuelinkeino-ohjelman ja Bircaterra ky:n kanssa. Työskentelyä on ohjannut yhteisövalmentaja Eija Lahtinen ja hanketta ovat rahoittaneet Hämeen TE-keskus ja Tammelan kunta.

1. Johdanto

Suunnitelman tarve

Kyläsuunnitelmaa tarvitaan ohjaamaan kylän tulevaa kehittämistä. Kyläsuunnittelutyön aikana kyläläiset ovat kokoontuneet yhdessä pohtimaan kylän asioita ja kehittämismahdollisuuksia. Kyläkokouksissa ja suunnittelutilaisuuksissa käyty keskustelut ja kyläläisiltä saadut tiedot kyläkyselyn avulla ovat kyläsuunnittelutyön tärkein osa, koska ilman aktiivisia kyläläisiä kyläsuunnitelma ei toteudu. Kyläsuunnitelma ei ole anomuskokoelma päättäjille, vaan kyläläisten yhteinen julkilausuma kylän tulevasta kehittämisestä.

Kylän ulkopuolista rahoitusapua haettaessa kyläsuunnitelma välittää rahoittajille tiedon kyläläisten yhteisestä kehittämistahdosta ja sitoutumisesta kyläsuunnitelman toimenpiteiden toteuttamiseen. Monet EU-rahoituskanavat vaativat rahoitushakemuksen liitteeksi kyläsuunnitelman, joka on tehty kyläläisten yhteistyönä.

Nyt valmistunut kyläsuunnitelma on suunnittelutyöhön osallistuneiden kyläläisten yhteinen näkemys kylän kehittämisestä. Tarkoitus on vuosittain seurata ja päivittää kyläsuunnitelmaa, joten kaikki kyläläiset voivat jatkossa olla mukana päivittämässä kyläsuunnitelmaa omilla näkemyksillään ja ideoillaan sekä omalla osallistumisellaan toimenpiteiden toteuttamiseen.

Suunnitelman laadintavaiheet

Kyläsuunnitelman teko käynnistyi 17.10.01, jolloin pidettiin Tammelan kylä- ja maaseutuelinkeino-ohjelman järjestämä kylien yhteinen koulutustilaisuus Tammelan kunnantalolla. Marraskuun vaihteessa tehtiin kyläkysely tarkoituksena jakaa yksi kyselylomake kirkonkylän jokaiseen talouteen, mutta myöhemmin ensimmäisessä kyläkokouksessa ilmeni, että joillekin kirkonkylän osa-alueille lomakkeita ei ollut jaettu. Lomakkeita annettiin jakeluyhtiön jaettavaksi noin 2 000 kappaletta. Lomakkeita palautettiin 74 kappaletta. Yhteenvedon lomakkeiden tiedoista teki Eija Lahtinen, joka esitteli tiedot 4.12. pidetyssä kyläkokouksessa, johon osallistui 20 henkilöä. Toinen kyläkokous pidettiin 29.1.02. Eija Lahtisen vetämänä. Kokoukseen osallistui 9 henkilöä.

Kirkonkylän kyläsuunnitteluryhmä on kokoontunut 2.4. ja 8.4. työstämään kyläsuunnitelmaa. Kokouksissa on ollut edustajia Nuorisoseura Aurasta, Tammelan 4H-yhdistyksestä ja Tammela-Seurasta. Kokouksiin on osallistunut myös Eija Lahtinen.

Kyläkokouksista on tiedotettu kyläkyselyn saatekirjeellä ja Tammelan kylä- ja maaseutuelinkeino-ohjelman kylien yhteisellä lehti-ilmoituksella.

Tekijät

Kyläsuunnittelusta on vastannut kirkonkylän kyläsuunnitteluryhmä, johon ovat kuuluneet Kristiina Liinaharja, Ritva Rauhaniemi, Kerttu Rautio-Mansikkaniemi ja Perttu Sarala. Kyläsuunnittelutyössä ovat olleet mukana seuraavat yhdistykset, seurat ja yhteisöt: Sandellspojat, Tammelan Marttayhdistys ry, Tammelan 4H-yhdistys ry, Tammelan Nuorisoseura Aura ry, Tammelan nuorisovaltuusto, Tammelan Ryske ry, Tammela-Seura ja Tammelan seurakunta. Kyläsuunnittelua on rahoittanut Tammelan kylä- ja maaseutuelinkeino-ohjelma, joka on Hämeen TE-keskuksen ja Tammelan kunnan rahoittama hanke. Hankkeen projektipäällikkönä on toiminut kunnan maaseutuasiamies Veli-Matti Pura ja kyläosion asiantuntijana Eija Lahtinen Bircaterra ky:stä.

2. Kylän sijainti

Kirkonkylään luetaan kuuluvaksi seuraavat osa-alueet keskusta-alueen lisäksi: Mustiala, Järvilehto, Lamala, Hevoniemi, Syrjäharju ja Kytö. Kirkonkylältä on matkaa Forssaan 8 km, Hämeenlinnaan 48 km sekä Helsinkiin, Turkuun ja Tampereelle noin 100 km.

3. Kylän nykytila

Kirkonkylän nykytilan kuvaus on koottu kyläkyselyn tiedoista, joita on täydennetty kyläkokouksissa ja kyläsuunnitteluryhmän kokoontumisissa. Kyläkyselyssä kirkonkylän nykytila sai asteikolla 1-10 keskiarvoksi 7,22. Eniten annettiin numeroa 8 (25 kpl). Huonoin numero oli 3 ja paras oli 10.

Väestö ja asuminen

Ilmapiiri ja asumisolot

Kirkonkylän asumisolot ovat hyvät ja viihtyisät ja seutu on rauhallista. Tarpeelliset palvelut ovat lähellä. Asutus on pääasiassa omakotiasutusta, mitä pidettiin hyvänä. Lisäksi toivottiin vuokra-asuntoja opiskelijoille ja palveluasuntoja. Kirkonkylän maaseutumaisuutta eläimeen pidettiin hyvänä asiana. Kävelyille ja seurustelulle varattua aluetta voisi olla enemmän ja autojen parkkipaikat voisivat olla syrjemmässä. Keskustassa voisi olla rullaluistelua, tempuratoja, kunnankorona, shakkilautoja jne. Uusia ja vanhoja asuinalueita tulisi kehittää tasavertaisesti, esim. teiden ja tonttien välisten viherkaistaleiden osalta.

Väestönkehitys ja tontit

Kyläkyselyssä toivottiin toisaalta kirkonkylälle lisää asutusta ja toisaalta uuden asutuksen toivottiin ohjautuvan kylille. Uusien asukkaiden tulisi olla veronmaksajia ja uudet asukkaat tulisi ottaa hyvin vastaan. Tyhjät tontit tulisi rakentaa ja vanhat hoitamattomat tontit tulisi siistiä ja samoin tienreunat. Omakotitontitarjonnalla pitäisi estää keskustan eläköityminen ja samalla kuntaan saataisiin uusia veronmaksajia ja myös palvelut paranisivat. Tonttikaupan hinnat ja hakuajat tulisi olla kaikkia ostajia tasa-arvoisesti kohtelevia.

Turvallisuus

Kirkonkylällä on jonkin verran huumeiden väärinkäyttäjiä ja rikollisia. Osa kyläkyselyn vastaajista pelkäsi liikkua illalla ulkona. Nuorisojoukko S-marketin pihalla pelottaa vanhoja ihmisiä. Myös papparaiset hautausmaan edessä häiritsevät osaa väestöstä huutelullaan.

Elinkeinot

Elinkeinorakennetta toivottiin monipuolisemmaksi kyläkyselyssä. Pienyrityksille esitettiin tarjottavaksi porkkanoita, jotta tyhjiin tiloihin saataisiin yritystoimintaa. Kunnan tulee huolehtia yritystonttien tarjonnasta. Yritystoiminnassa voitaisiin hyödyntää paremmin Pyhäjärveä matkailumielessä. Tammelan kirkonkylällä voisi olla paikallisten tuotteiden myymälä. Myymälää voisi pyörittää vaikka jokin yhdistys. Samoin voisi olla pieniä käsityöläispajoja.

Palvelut

Yleensä

Keskustasta löytyy kaikki tarvittavat palvelut ja niihin pääsee ilman jonottamista. Kirjaston ja muiden palveluiden aukioloajat eivät sovi kaikille muualla työssäkäyville. Kirkonkylän palvelutarjonnan toivottiin lisääntyvän ja tarjoavan Forssan palveluille selvän vaihtoehdon. Kuntalaisia kehoitettiin käyttämään oman kirkonkylän palveluita.

Tori ja kirpputori

Toritoimintaa pidettiin hyvänä ja sitä toivottiin kehitettävän edelleen järjestämällä torilla tapahtumia ja ohjelmaa. Torilla voisi laittaa lisää penkkejä. Kirpputoria pidettiin kivana palveluna.

Puuttuvat palvelut

Kyläkyselyssä kaivattiin kirkonkylälle lahja-, paperitavara- ja kirjakauppaa ja leipomomyymälää. Tarvetta on myös ompelutarvike- ja kangaskaupalle. Yleisöpuhelinta tarvittaisiin. Iltaisin kirkonkylällä ei ole kunnon ravintolaa, jonne voisi mennä syömään ja oluelle. Linja-auto- ja rekkakuljettajilla ei ole kunnon ruokapaikkaa keskustassa. Vaatekauppakin olisi hyvä asia. Poliisit voisivat useammin olla hillitsemässä autohurjastelijoita.

Julkisen liikenteen palvelut

Osa vastaajista piti linja-autoyhteyksiä Forssaan hyvänä ja osa vastaajista toivoi lisää vuoroja ja reittimuutoksia. Lääkärissä kulku on vaikeata linja-autolla vanhoille ja liikuntavammallisille. Uudelle tielle toivottiin linja-autovuoroja. Hakkapeliittatielle esitettiin linja-autoreittiä ja pysäkkiä S-marketin edessä. Kirkon kohdalla haluttiin Forssasta tullessa pysäkki hakkapeliittapatsaan luo ja menopysäkki hautausmaan kohdalle. Vanhalle tielle haluttiin pysäkkikatoksia. Pysäkkikatoksia esitettiin Tammelantien varteen myös talvella. Pysäkeillä pitäisi olla aikataulut. Linja-autojen laiturit ja lähtöpaikat haluttiin yhtenäiselle alueelle. Liikennepalveluja toivottiin erityisesti lisää lauantaisin ja sunnuntaisin. Rollaattorikulkijoille palveluauto on paras vaihtoehto.

Terveyspalvelut

Terveydenhuolto ja terveysasema sai kiitosta. Puhelinluetteloon toivottiin numerotieto terveyskeskuksen nimellä. Osa vastaajista näki, että lääkäriin on hankala päästä ja hoitoa ei saa riittävästi. Joitakin vastaajia omalääkäri ei miellyttänyt.

Vanhusten palvelut

Palvelutalo sai kiitosta. Osa vastaajista arveli, että vanhusten asiat ovat jääneet lasten ja nuorten asioiden jalkoihin. Vanhusten ja invalidien kuljetukseen kaivattiin helpotuksia ja hoitajia useammin vanhuksien käyttöön. Vapaaehtoistoimintaa tarvitaan täydentämään julkisia palveluita, esim. neuvottelu-, keskustelu- ja avustustoimintaa. Pienituloisille eläkeläisille palveluiden hinnat ovat korkeat.

Lapsiperheet

Kotipalvelusta ei riitä apua lapsiperheille. Kyläkyselyssä toivottiin lisää kodinhoitajia myös lapsiperheiden käyttöön.

Koulut ja kerhot

Kouluissa ongelmana on ahtaus ja isot luokkakoot. Myllykylän koululla tarvitaan lisätiloja ja opettajia. Opetusta pitäisi kehittää osallistavammaksi ja aktivoivammaksi. Opettajat ja muut

kunnan viranhaltijat voisivat näyttää lapsille ja nuorille esimerkkiä hyvästä käytöksestä esim. tervehtimisestä. Koulukiusaukseen tulisi puuttua heti. Koululaisille toivottiin iltapäiväkerhoja, esim. opettajien vetäminä.

Päivähoito, puistotädit ja leikkipaikat

Päivähoitohenkilöstön tulee olla koulutettua myös perhepäivähoidossa. Päiväkotiin esitettiin seimeä alle 3-vuotiaille lapsille ja vammaisille kunnollinen oma paikka. Lasten hoitomahdollisuuksia päivähoitossa tulisi rajata, jos vanhemmat ovat kotona. Lasten leikkipuistotoimintaa, esim. aamupäivisin, kaivataan. Rakenteilla olevaa leikkipuistoa odotetaan. Myös hiekkalaatikoita voisi olla lapsille lisää.

Urheilukeskus, pururata, liikuntareitit ja urheilutoiminta

Pururata on hyvä. Ulkoilureittejä tulisi parantaa ja lisätä (pyörä-, kävely-, hevos- jne. reittejä). Syrjänharjun ja Mustialan alueita voisi kehittää ulkoilualueina. Myös järvet ja harjut tulisi saada paremmin ulkoilun käyttöön. Jalkapalloilijoilta puuttu kunnan kenttä.

Nuoriso ja nuorisotoiminta

Nuorisotoimintaa kyselyyn vastaajat pitivät uneliaana ja kehittämistä kaipaavana toimintana. Nuorisolle esitettiin valvottua toimintaa ja häirikötapauksiin tulisi puuttua välittömästi. Huumenuoret tarvitsevat määrätietoista hoitoa heti ongelmien ilmettyä. Vanhempien toivottiin puuttuvan lastensa kaljotteluun ja häiriköintiin. Nuorisotiloissa tulisi olla ammattimaista ohjausta ja valvontaa. Nuorisolla tulisi olla harrastusmahdollisuuksia.

Harrastukset ja seurakunta

Lapsille on harrastusmahdollisuuksia. Urheilu- ja ulkoilumahdollisuudet ovat hyvät. Parempaa tiedotusta kaivattiin harrastuksista ja myös lisää ohjattua liikuntaa haluttaisiin, esim. sauvakävely, rullaluistelu jne. Seurakunta voisi tiedottaa aktiivisemmin toiminnastaan.

Uimarannat ja venepaikat

Lamalan lasten uimaranta on liian matala ja vesi on mutaista. Keskustaan kaivataan hyvää uimapaikkaa. Vekkilän uimarannan pukusuoja ja vessa ovat törkeässä kunnossa, eikä rannalla ole kunnan roskista. Kirkkoranta pitäisi siivota. Uimapaikoilla on lasinkappaleita ja kaljapulloja, joita pitäisi siivota pois. Uimarantojen lepikoita ja pajuja tulisi raivata ja rannoilla voisi olla enemmän penkkejä. Autojen ajo uimarannoille tulisi estää. Veneille tulisi laittaa kunnan laituri uimarantojen ulkopuolelle. Kirkonkylältä puuttuu kunnan venelaituri. Keskustassa voisi olla kunnan venesatama ja sen yhteydessä viihtyisä kahvila. Järven hyödyntäminen kunnan kehittämisessä on laiminlyöty kuntalaisten ja matkailijoiden viihdyttämiseksi.

Matonpesupaikka

Matonpesupaikka on ihan verraton. Mattomankeli oli hyvä keksintö. Viemärointi ja jäykät letkut ovat huonot.

Kulttuuritarjonta

Hakkapeliittatapahtuma on hyvä ja samoin Kesä-Tammela ja Makkaramarkkinat. Kunnassa tulisi olla kulttuuriasioita hoitava viranhaltija. Konserttitoimintaa tulisi olla enemmän.

Yleiset vessat ja väestönsuoja

Uudelle torille tulisi saada yleisövesa. Seurakunnan yleisistä wc-tiloista tulisi tiedottaa paremmin. Missä on väestönsuoja?

Yhdyskuntatekniikka

Tiet, kadut ja parkkipaikat

Pitäisi saada pieni levennys Tammelantien ja Forssa-Porrastien T-risteykseen järven puolelle, jotta melko vilkas liikenne sujuisi turvallisemmin. Suoraa ajavat autot voisivat väistää kääntymään pysähtyvän auton turvallisesti. Rauhaniemen pysäkin ja risteyksen kohdalle levennys, jotta Forssasta tulevat pääsevät kulkemaan, kun edelläajava kääntyy vanhalle tielle.

Vekkiläntien liittymään tulee tehdä kääntyviä autoja varten kääntymiskaista jatkamalla vanhan pysäkin levennystä risteykseen asti, jolloin Forssan suunnasta tulevat autot pääsevät turvallisesti kääntymään Vekkiläntielle. Kääntymisen on mäkikumpareen alla ja nyt isommat autot päätyvät herkästi ojaan vaikean risteyksen takia. Valtion tai kunnan tulisi tehdä levennys.

Talvella auraukset jättävät tonttiliittymän eteen pahoja lumi- ja jäävalleja ja keskustan tiestön hoito talvisin on huonoa. Parannusta teiden auraukseen ja hiekoitukseen toivotaan myös sivuteille. Suojakelillä traktorit pilaavat jalkakäytäviä ja kauppojen tienoita, kun jäljet jäätyvät hengenvaarallisiksi. Hiekoitus on puutteellista.

Mustialantie on kesät talvet niin heikossa kunnossa, etten muista ajelleeni vastaavankuntoista asfalttipäällysteistä tietä missään muualla eteläisen Suomen alueella. Hidastetöyssyjä keskustan alueelle myös pienemmille autoteille, kuten Vanhatie, turvallisuutta parantamaan.

Autoilijoille rakennetut sumput tulee poistaa Hautausmaan kulmasta (pensaat pois), Ruoka-Aitan kohdalta ja Forssantiellä Ruisluodon kohdalta. Nyt kunnan tienkäyttäjät joutuvat kärsimään kaahaajia varten tehdyistä hidasteista. Järkeä katujen, kääntöpaikkojen, korokkeiden, korkeiden reunakivien ja yleisten pihojen kanssa, jotta niiden huolto toimii rankkasateilla ja lumisateilla. Pihat helpoiksi ja halvoiksi aurata.

TVL:n kanssa tulee neuvotella suora kulku autoilla seurakuntatalolle, vaikka TVL pyrkiikin välttämään liittymiä pääteillä. Tievalaistusta risteys- ja suojatiealueille. Mustialantien valaistus kuntoon (usein lähes joka toinen lamppu pimeänä).

Kostintien paikka on selvitettävä ja tie sen mukaisesti kuntoon. Käytöstä poistetut pihateiksi jätetyt tie, esim. Rauhatie, on myös peruskorjattava. On vaarallinen monine kuoppineen. Tienviitta voisi osoittaa oikein niin kuin muillakin teillä.

Portaantien alkupäässä järven puolella on monta lahoa isoa leppää lähellä puhelinjohtoja. Puut pitäisi kaataa. Tieojat ja tienvarret kuntoon, koskee tietenkin vain alueita, joissa ei ole sadevesiviemärintiä. Ojat on raivattava pusikoista.

Kuorma-autojen pysäköintipaikat pois asuntojen keskeltä. S-marketin parkkitilan mahdollinen laajennus jätepisteen suuntaan, samassa yhteydessä jätepieste sivummalle näkymättömiin, ei kaunista tällä erää keskustaa. Moporalli pois esteiden avulla. Nopeusrajoitus Forssan suuntaan on naurettavan alhainen. Asukkaat voisivat noudattaa liikennesääntöjä nopeuksien ja pysäköinnin suhteen.

Kevyen liikenteen väylät ja jalkakäytävät

Kevyen liikenteen väylät ovat hyvät, mutta betonireunaesteet ovat kamalia, esim. Tammelantiellä. Betoniesteet haittaavat pyöräilyä ja rollaattorilla liikkuja.

Pyörätie Lamalasta Saareen. Vanhoilla asuinalueilla kävelytiet kuntoon. Mustialantie on kevyelle liikenteelle hengenvaarallinen. Rannan lähelle kävelyteitä. Hykkiläntien alkupäähän olisi mukava saada katuvalot ja vaikka tien levennys pyöräilijöitä varten. Talvella kävelytiet on aurattava ja hiekoitettava (voisi jättä toiselle puolelle hiekoittamattoman alueen pulkkia ja kelkkoja varten).

Mustialan peltotie tulisi aurata talvisin, kävelijät ja koiran ulkoiluttajat kiittäisivät. Asuntolalueilla kevyen liikenteen väylät kuntoon, olisi kiva käyttää talvellakin, jos aurattaisiin (Hevoniemellä). Puuttuvat kevyen liikenteen väylät kuntoon (kaavassa olevat). Prismasta Osuuspankille tulee laittaa suojatie, koska ihmiset kulkevat siitä joka tapauksessa, eivätkä lähde kiertämään apteekin kulmalta.

Tienviitat

Tienviitta Metsäojan ratsutallin tienhaaraan 10-tielle. Sinne menevät autot käyvät meidän pihassa kääntymässä. Monta auto päivässä.

Linja-autopysäkit ja -katokset

Linja-autopysäkeille katokset. Keskustassa tulisi olla kaikkien linja-autovuorojen yhteinen pysäkki, esim. Hakkapeliittatiellä.

Vesihuolto ja jätevesihuolto

Vesijohtovedessä on usein sakkaa, joka tukkii hanat. Harjualueella on huono veden paine. Tietoa veden puhtaudesta on saatava säännöllisesti. Jätevesien viemärintiin parannuksia. Pohjavesialueella kaikki jätevedet viemäriin.

Jätehuolto

Lisää hyötyjätekatoksia ja kerrostaloissa voisi olla omat kompostorit. Ongelmajätekeräyspaikkoja myöskin kauppojen lähelle, missä on lasinkeräys. Syksysiivouksen aikana yhteisiä siirtolavoja, joihin asukkaat voisivat suurimman osan piharoskista koota ja kunta tyhjentää. Tammela voisi olla esimerkkinä muille ja näyttävä alue jätehuollossa. Biojätekeräyksen toteuttaminen joka taloudessa, esim. yhteisastioin, jolloin tulee suuri säästö kustannuksissa. Jos muutkin jäteasiat ovat naapureiden kanssa yhteiset, tulee huima säästö. Jätehuoltopisteet on pidettävä siisteinä. S-marketin luona oleva jätehuoltopiste on usein epäsiistissä kunnossa. Jätekatokset ja -astiat olisi hyvä ympäröidä ainakin osittain kasveilla tai puilla, jotta ne sulautuisivat paremmin luontoon. Puutarhajätteitä ei saa laittaa toisten tontille ja ns. tyhjille tonteille!

TV-kanavat, puhelinyhteydet ja tietoliikenneyhteydet

TV-kanavat paremmin näkyviin Mustialassa. Paremmat puhelinyhteydet. Laajakaista internet-yhteys olisi hyvä.

Ympäristö

Yleistä

Kirkonkylän luonto on kaunista. Kirkko ja hautausmaa ovat komeat. Hautausmaalla voisi olla jonkinlainen valaistus. Kunnantalo ja kevyen liikenteen väylät istutuksineen ovat kauniit.

Tontit tulisi pitää kunnossa ja puut eivät saisi häiritä naapurin asumismukavuutta. Kunnan tulisi antaa huomautuksia epäsiisteistä pihosta. Kesäasukkaiden tontit on saatettava kuntoon. S-marketin ja entisen säästöpankintalon ympäristö pitäisi saada edustuskuntoon. Katujen varret ovat roskaisia. Roska-astioita tulisi olla enemmän. Vanha pihanhoitokilpailu tulisi saada taas käyntiin.

Vanhantien varren sorakuoppa on täytettävä ja maisemoitava. Turhalla rakentamisella ei pitäisi pilata jo olemassa olevia kauniita ja toimivia maisema- tai muita kokonaisuuksia.

Vekkilän (sähkön silta) alikulku on täynnä rumia töherryksiä! Vekkiläntien ja Tuhkaryöpympolun väliseen syvänteeseen voitaisiin muokata "oma Tammelan ankkalampi". Keväisin paikkaan kerääntyy aikamoinen vesimäärä, jossa sammakot kutevat. Jos allas ruopattaisiin ja muovitettaisiin vesimäärä rantakukkineen ja ikipajuineen olisi varmaan aikamoinen idylli.

Tällä hetkellä asuntoalueet ovat erittäin eriarvoisessa asemassa niin rakentamisen kuin hoidonkin suhteen. Jossakin alueella on pantu satojatuhansia istutuksiin, kun toisessa ei ole saatu edes pajuja raivattua kevyen liikenteen väylältä pois.

Syrjänharju pitäisi ostaa Forssan kaupungilta. Tammela liittyy laajaan erämaa-alueeseen keskellä ruuhka-Suomea. Sitä pitää osata hyödyntää (Luontokeskus, Metsäoppilaitos jne.). Kirkonkylästä alkaa hävitä perinnemaisemat: maatlot, ahot, laitumet, kotieläimet jne. Olisin valmis maksamaan niiden palauttamisesta. Ei kotieläimiä pientaloalueelle (hevokset, lampaat yms.).

Järvi ja järvimaisema

Järvimaisemaa saisi enemmän tuoda esille kirkonkylän maisemassa. Maatuvat vanhat veneet pois. Rantapusikot estävät maiseman näkymisen. Onkilaitureita rannalle. Valitettavasti Pyhäjärven ranta on liian tehokkaasti rakennettu. Yleiset ranta-alueet pieniä paitsi Lamalan alueella. Viimeksi mainittu alue tarvitsee kokonaisuutena kohennusta myös järvinäkymä alueelta puuttuu.

Pyhäjärven kunnosta tulee huolehtia: levä, roskakalat, ruoppaukset, rantapusikot ja veden korkeus yms. Pyhäjärven kalastusta on säännösteltävä, ryöstöverkotus ja liika uistelu kuriin. Moottorivenepärinät pois Pyhäjärveltä. Soutu on hyvää liikuntaa. Pyhäjärvi on koko kirkonkylän kansallisaarre.

Pohjavesi

Teiden suolaus vaaraksi kaivoille, esim. Syrjäharjuntiellä, jossa ei pitäisi suolata kuivana aikana.

Viheralueet ja kadunvarret

Istutuksia ja nurmikoita voisi hoitaa vähän enemmän. Puistot vapaiksi lepikoista ja pajukoista. Valtuustopuisto kuntoon, esim. puistokäytävä ja penkit. Tienpienareet ja postilaatikkotelineet on laitettava kuntoon. Tienvarsien hoito tulisi selvittää kunnan ja tontinomistajien kesken. Järjestettävä keväisin tienvarsien roskien keräystalkoot. Lisää istutuksia tienvarsille ja lisää

luonnonmukaisia viheralueita. Kävelykatu olisi kaunis, jos puita ei tahallaan vahingoitettaisiin, eikä kaikkia paikkoja rikottaisi.

Perinteet, vanhat rakennukset ja Mustiala

Vanhan ympäristön arvostus ja suojelu kuntoon, esim. Syrjänharju. Kunnan alueella on useita venäläisten aikoinaan rakennuttamia puolustuslinjoja. Vanha korsu voitaisiin kunnostaa entisajan muistoksi ja palvelemaan matkailua. Kolmen sotilaan hauta tarvitsisi viitoituksen sekä alueen kunnostuksen. On selvitettävä ns. sepän pajan käyttö ja tulevaisuus. Manttaalin ympäristö tulisi kunnostaa ja rakennukset maalata, koska rakennus on kaunis. Rakennuksen kunto on säilytettävä ja samoin ympäristö. Mustialan miljöö on hyvä.

Tori

Keskusta tulisi saada elävemmäksi ja palvelemaan kaikenikäisiä. Torialueen voisi toteuttaa niin, että se olisi viihtyisä oleskelu- ja tapaamispaikka, eikä vain alue torikatoksille, esim. kauniita istutuksia, pöytiä ja penkkejä sekä lapsille vaikka karuselli. Talviaikana keskusta hiljenee täysin. Talvellakin voisi tapahtua jotain.

Rekkaralli

Rekkaralli on ohjattava valtateille eikä kirkonkylän kautta. Rekkarallia on vähennettävä Papinsillantiellä ja Syrjänharjulla. Rekat aiheuttavat vaaratilanteita.

Koirat, Kissat sekä kakat ja pissat ja hevoset

Tiet ja tienreunat tulee saada puhtaiksi koirankakasta. Koiraveron käyttöön vähentämään koirankakkaongelmaa. Koiranomistajille määräys kerätä koirankakat pois teiltä ja tienvarsilta. Koiraverolla voisi kustantaa kakkapönttöjä teiden varsille. Valvontaa irrallaan oleviin koiriin ja kissoihin. Koirantaluttajille lyhyemmät talutushihnat, etteivät jalankulkijat kompastu niihin.

Kirkonkylälle voisi rakentaa jonkinlaisen aidatun koirapuiston. Kulku ratsastustallille on opastettava kunnolla, etteivät kulkijat häiritse naapureita. Mustialasta lähtee hyvät ratsastusreitit, kun ratsastajat eivät vain tulisi kenenkään piholle.

Yhdistys- ja yhteistoiminta

Vastaajien oma osallistuminen kirkonkylän kehittämistyöhön

Tulemme torille myymään. Itse voisin alkaa toimimaan jossain yhdistyksessä ja paikallisten tuotteiden myymäläjuttu kiinnostaisi kovasti. Käytän toria. Ostaisin palveluita omasta kunnasta, jos niitä olisi enemmän (erikoisliikkeet). Voisin ruveta yksityisyrittäjäksi, tulen talkoisiin ja perustetaan Tammela Eläväksi Team.

Kun joskus kesäisin ajelen pyörällä tai kävelen, voisin peratakin sen kukkapenkin ja siivota roskia pois, jos niitä ei osata laittaa roskalaatikkoon. Opetan lapsilleni ympäristön tärkeyden ja siisteyden merkityksen. Lähden talkoisiin. Kompostoria hoitelisin kerrostalon tontilla. Hyppyrit voisi poistaa sementillä, siihen pystymme itekin. Rannan raivaustalkoisiin osallistuisin. En ainakaan saastuta Pyhäjärveä. Olen vapaaehtoinen nuottakuntaan (roskakalat). Kerään rannalta roskia niin kuin tähänkin asti. Siivoa uimarannan roskia pois. Olen valmis osallistumaan vesiensuojeluun, rantojen ruoppaukseen ja niittämiseen. Jätevesiasiat olen jo hoitanut ja kaikkien muidenkin pitäisi hoitaa, ettei järveen mene jäte- ja saunavesiä. Huolehdin omassa ympäristössäni roskien siivoamisesta. Olemme laittaneet omat nurkkamme kuntoon. Noudatan määräyksiä esim. jätehuollossa. Lajittelen kun pöntöt ovat

lähellä, ostan pullovetä, jos kraanavesi on epäpuhdasta, valvon omaa ja nuorison käytöstä. Voisin osallistua talkoisiin jossakin ympäristökohteessa.

Kuulun kestävän kehityksen jätehuoltoryhmään, ympäristölautakuntaan ja valtuustoon, jotakin kautta voi aina vähän vaikuttaa. Kuulun itse neljän talouden yhteisastiaan jätehuollossa ja lisäksi kompostoin.

Olen mukana yleishyödyllisissä yhdistyksissä. Olen mukana yhdistystoiminnassa, olen valmis talkootyöhön ja esim. kerhoveikiksi. Avoimin mielin. Ei jarrutella. Kokeilla voi mitä vain. Mahdollisuuksien mukaan. Haluan olla mukana kyläsuunnitelman suunnittelussa ja toteutuksessa. Osallistuisin, jos tietäisin ajoissa harrastuksista, jotta voisin järjestää aikaa.

Miten kuntalainen saa osallistua? En tiedä miten voisin itse osallistua kylän kehittämiseen. Vaikutusmahdollisuudet ovat vähäiset. Tämä lomake on hyvä alku kehitykselle. Seuraan tapahtuuko mitään muutoksia. Annan viitteitä puutteista. Osallistumalla kuten eläkeläisillä on mahdollisuuksia. Mielenpitojen ilmaisulla tarpeen vaatiessa. Vastaamalla kysely, vaikuttamalla päättäjiin ja virkamiesten kanssa keskustellen. Olen keskustellut joistakin asioista "päättäjien" kanssa. Vaihtamalla mielipiteitä viranomaisten ja naapureiden kanssa. Asian esille tuominen ja keskustelu. Kehumalla Tammela aina kun aihetta on. Ottamalla kantaa asioihin ja seuraamalla kunnan toimia. Lobbaamalla kunnantalolla.

Maksan veroja. Käymällä aina äänestämässä. En muuta pois, verot jäävät Tammelaan. Maksamalla reilulla kädellä veroja. Olemalla kotona aina viikonloppuisin ainakin iltaisin (pelottavat nuoret kaupan edustalla). En voi niihin itse tehdä parannuksia (auraukset ja hiekotukset). Asioihin vaikuttaminen tuntuu mahdottomalta. En mitenkään.

Yhdistystoiminta

Yhdistystoiminta on aika vaisua ja näkymätöntä. Yhdistykset voisivat tuoda itseään tykö enemmän. Jos nuoria aikuisia saataisiin yhdistyksiin mukaan, toimintakin varmaan virkistyisi. Paljon vireäkin yhdistystoimintaa, esim. Aura, Ryske ja partio. Nuorisoseura Auralle kiitos hakkapeliittatapahtumasta ja sen monipuolisesta ohjelma- ja harrastustoiminnasta yms. Nuorisoseura Auran kerhot ja toiminta sekä teatteriretket ovat hyviä. Tammelassa on oltu aktiivisesti kehittämässä kyliä. Toimintaa on tarjolla (se on vain löydettävä)!

Toiminta ja tapahtumat

Yhteislauuillat ovat mukavia. Osallistun mielelläni erilaisiin liikuntatapahtumiin, mutta en kirkonmenojen aikaan sunnuntaisin klo 10.00. Parin tunnin siirrolla tapahtumiin osallistuisi moni, joka ei nyt osallistu. Voisiko jonnekin järjestää yhden tiedotuspaikan (ei ilmoitustaulua), jonne voisi tuoda tiedon teatterimatkoista yms. yhteystietoineen, esim. kunnantalon seinä, koska yleensä on vaikea saada bussillista yhdestä yhdistyksestä tms.

Kyläläisten ja kunnan välinen yhteistyö

Voisiko kunta järjestää muutaman kerran kyselytunnin eduskunnan tavan mukaisesti, kunta saisi näin tietoonsa puutteita. Olen aika tytyväinen Setälään ja hänen toimintaansa kunnanasioissa.

4. Kylän tulevaisuuden vaihtoehdot

Kylän nelikenttä

Kylän nelikenttään on koottu kyläkyselyssä kyläläisten esittämiä asioita (liite). Nelikenttää on täydennetty kyläsuunnittelukokouksissa. Nelikentässä tarkastellaan kylän sisäisiä heikkouksia ja vahvuuksia sekä kylän ulkoisia uhkia ja mahdollisuuksia. Näiden avulla on lähdetty kuvittelemaan tulevaisuuden kylää ja on valittu kylän tärkeimmät kehittämistä tarvitsevat ongelmat ja niistä johdetut tavoitteet.

<p>Kylän sisäiset heikkoudet</p> <ul style="list-style-type: none"> -asemakaava -lähiömäinen keskusta -illalla turvatonta liikkuu -nuorten huumeongelma -hoitamattomat tontit ja tienreunat -vähäinen työpaikkaomavaraisuus -linja-autovuorojen puute viikonloppuisin -puuttuu jalkapallokenttä -puutteelliset uimarannat ja venelaiturit -pyöräteiden töyssyt ja betoniesteet -liikennesumput -Mustialantien kunto -puuttuvat kevyen liikenteen väylät -vesistöt liikenteellinen häiriö -rekka- ja moporalli -puutteita hyötyjätehuollossa -harjualueen vedenpaine -järvimaisema ei näy ja järven kunto -kyläläiset eivät tunne toisiaan -suvaitsemattomuus 	<p>Kylän sisäiset vahvuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> -omakotivaltainen asutus -kesäasukkaat -maaseutumaisuus -yritysten työntekijöille hyvä asuinpaikka -sijainti lähellä isoja keskuksia -Forssan läheisyys -palvelut lähellä -terveydenhuolto -koulut ja päivähoito -käsi- ja taideteollisuusoppilaitos -vanhusten hoito -KEPA-palveluauto ja seutuliikenne -urheilukeskus -liikuntamahdollisuudet -kevyen liikenteen väylien olemassaolo -jäte- ja vesihuolto -ympäristö ja viihtyisyys -kirkko ja hautausmaa -Pyhäjärvi -Kaukolanharju -Mustiala -Vekkilän museo -aktiiviset yhdistykset ja seurat -kulttuuripalvelut ja -toiminta
<p>Kylän ulkoiset uhat</p> <ul style="list-style-type: none"> -huumeet -Forssan palveluiden vetovoima 	<p>Kylän ulkoiset mahdollisuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> -uudet aktiiviset muuttajat -maaseutumaiset matkailuyritykset -läheiset kansallispuistot -valtakunnalliset ja seudulliset ulkoilu- ja retkeilyreitistöt -LounaPlussa ry:n hankerahoitus

Kylä tulevaisuudessa

Jos kirkonkylän asiat kehittyvät asukkaiden toivomalla tavalla, niin tulevaisuuden kirkonkylä voisi olla seuraavanlainen kylä:

Kirkonkylä on vireä, toimiva, turvallinen, luonnonläheinen ja maalaiskylämäinen asuinpaikka kaikenikäisille asukkaille ja loma-asukkaille. Kirkonkylän väkiluku kasvaa ja uusia nuoria perheitä muuttaa kylälle. Kirkonkylä on rakennettu matalasti ja maaseutumaisesti sekä väljästi.

Kirkonkylällä on paljon etätyöntekijöitä ja käsityöläisiä. Palvelu- ja matkailuelinkeinot kukoistavat. Kirkonkylä on kanootti-, maastopyöräily- ja hevosreittien majoitus- ja

taukopaikka. Kirkonkylä on matkailijoiden ja vierailijoiden kohde, mikä tuottaa tuloja yrittäjille ja veroja kunnalle.

Kirkonkylältä löytyvät kaikki tärkeimmät jokapäiväiset palvelut: kaupat, apteekki, posti, pankki, terveyspalvelut, koulut, päivähoitopaikat, vanhustenhuoltopalvelut yms. Vanhusten asiat on hyvin hoidettu ja KEPA-auto palvelee liikkumista erinomaisesti. Vanhukset saavat kotona-asumiseen apua ja tukea.

Kaikenikäisille asukkaille on harrastusmahdollisuuksia ja kokoontumistiloja sekä hyvät liikuntatilat. Torialue yleisötapahtumineen ja seurustelunurkkauksineen toimii kaikkien yhteisenä olohuoneena ympäri vuoden. Kirkonkylä on veneilyn, rullaluistelun ja pyöräilyn harrastuspaikka. Nuorille ja lapsille on harrastustoimintaa ja kokoontumispaikkoja sekä leikki- ja eläinpuistoja. Yhteistyössä järjestöjen kanssa on lapsille ja nuorille monenlaista vapaa-ajan- ja puistotätitoimintaa. Koirille ja hevosille omistajineen on luvalliset kulkureitit ympäri vuoden ja avoimella keskustelulla aikaansaadut kaikki osapuolet huomioivat suvaitsevaiset pelisäännöt.

Kirkonkylän ympäristö on siisti, viihtyisä, toimiva, vehreä ja rauhallinen. Kirkonkylälle on ominaista ympäristöystävällisyys. Talot ja talojen pihat sekä rakentamattomat tontit ovat hoidettuja. Puhdas Pyhäjärvi on kirkonkylän keidas, joka näkyy kylämaisemassa. Kirkonkylän tärkeitä kohteita ovat uimarannat, rantamaisemat lahtineen, perinnetila, hevoset laitumella, museo, opiston mökki, Mustialan miljö, Kaukolanharju, Saaren kansallispuisto, Saaren silta ja Syrjänharju. Edellisten sukupolvien työpanosta kunnioitetaan säilyttämällä ja kunnostamalla vanhoja rakennuksia ja rakenteita. Vanha ja uusi rakentaminen ovat sopusoinnussa keskenään.

Asukkaiden kesken on paljon keskustelua, yhteistoimintaa ja yhteisiä hankkeita. Kirkonkylän asukkaat tuntevat toisensa ja auttavat toisiaan. Nuoriso on myös mukana kirkonkylän kehittämisessä. Eri yhdistykset ja seurakunnat tekevät yhteistyötä kirkonkylän kehittämiseksi.

5. Kylän kehittämistavoitteet

Kylän ongelmat	Kylän tavoitteet
<p>1. Väestö ja asuminen</p> <ul style="list-style-type: none"> -Tyhjät ja asumattomat tontit -Vuokra-asuntojen rakentaminen 	<p>1. Uusi asutus</p> <ul style="list-style-type: none"> -Asutusta Forssan suuntaan -Tyhjät tontit siisteiksi ja asuinkäyttöön -Vuokra-asuntoja opiskelijoille
<p>2. Elinkeinot</p> <ul style="list-style-type: none"> -Tyhjät liiketilat ja pienyritysten tukeminen -Käsityö- ja matkailuyrittäjyyden kehittäminen -Paikallistuotteiden myynti -Taiteilijat -Vanhat rakennukset ja perinteet: juoksuhaudat, kolmen sotilaan hauta, pajan hyödyntäminen. -Hakkapeliittatieltä puuttuu kirkon viitta -Ei teollisuutta kirkonkylälle 	<p>2. Käsityö- ja matkailuelinkeinot</p> <ul style="list-style-type: none"> -Käsityökauppa -Käsityöpaja Vekkilään -Juoksuhaudat, Pyhäjärvi, Vekkilä, Mustiala, Kaukolanharju, Hakkapeliitta-aihe, Mustialan museotavarat, paikallistuotteet -Hevospelihanke: Mustiala, Nuorisoseura Aura ja Vekkilä -Viitoitukset kuntoon
<p>3. Palvelut</p> <ul style="list-style-type: none"> -Torin on hiljainen ja autio -Puistotäti toimintaa ei ole -Nuorison ja eläkeläisten harrastusmahdollisuudet ja -tilat sekä vapaaehtoistoiminta -Huumeongelma -Jalkapallokenttä 	<p>3. Palvelujen kehittäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> -Kirkonkylään puistotäti toimintaa ja torille oleskelupaikkoja -Eläkeläisten harrastustarpeet ja syrjäytyminen -Kirkonkylän nuorisokahvila auki perjantai-iltaisain ja Manttaalin nuotiokotoksen käytön jatkuminen -Kirkonkylälle jalkapallokenttä -Päihdeongelmaisten hoitoonohjaus
<p>4. Yhdyskuntatekniikka</p> <ul style="list-style-type: none"> -Kevyen liikenteen väylien töyssyt ja betonireunat -Mustialantien kunto ja kevyen liikenteen väylä -Auraukset ja hiekoitukset -Pysäkkiepäselvyydet -Hevos- ja koirareitit ja pelisäännöt -Vedenpaineet harjualueella -S-marketin jätehuoltopisteen siisteys -Biojätekeräys -Pihajätteiden keräys 	<p>4. Yhdyskuntatekniikan kehittäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> -Kevyen liikenteen väylien töyssyjen ja betonireunojen poisto ja tasaus -Mustialantien kunnostus ja kevyen liikenteen väylä -Kevyen liikenteen väylien ja jalkakäytävien osittainen hiekoitus -Tulevien ja lähtevien autojen pysäkki -Hevos- ja koirareitistöistä sopiminen -Koirapuisto kirkonkylän alueelle -Vedenpaineet harjualueella kuntoon -Jätehuoltopisteiden hoito ja maiseointi -Biojätekeräys kuntoon -Pihajätteiden haketustalkoot

<p>5. Ympäristö</p> <ul style="list-style-type: none"> -Kirkonkylän siisteys ja maisemanhoito -Postilaatikkoryhmät -Tienvarsien hoito -Vanhantien sorakuopan maisemointi -Terveyskeskuksen ulkonäkö -Pienet viherkaistaleet hoitamatta -Maaseutumaisuuden säilyttäminen -Pyhäjärven kunnostus ja järvinäkymät -Uimarannat: Manttaalinranta ja Lama-lanranta sekä Vekkilä eli Hevoniemi <p>6. Yhdistys ja yhteistoiminta</p> <ul style="list-style-type: none"> -Kyläsuunnitelmasta huolehtiva yhdistys tai vastaava organisaatio puuttuu -Yhteistyön rutiineja ei ole kuten kylillä 	<p>5. Ympäristön hoitaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> -Maisemasuunnitelma ja pihakilpailu -Laiduntamisen jatkaminen - maalais-maiseman vaaliminen -Siivous-, maisema- ja perinnetalkoita -Vekkilän uimarannan kunnostus -Jatketaan järven kunnostustoimintaa -Kirkonkylälle vierasvenelaituri, vene-paikkoja ja kahvilatoimintaa <p>6. Yhdistys- ja yhteistoiminnan kehittäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> -Yhteistoiminnan kehittämishanke -Kirkonkylän kyläfoorumi
--	--

6. Toimenpiteet

Toimenpiteet on esitetty tässä yleispiirteisesti. Jokainen toimenpide vaatii toteutuakseen yksityiskohtaisen suunnittelun, jolla selvitetään tarvittavat resurssit ja yhteistyökumppanit (esim. kunta, tielaitos yms). Jokainen toimenpide vaatii myös kirkonkylän asukkaiden sekä yhdistysten ja seurojen sitoutumista toteuttamiseen. Kaikki kyläläiset voivat olla mukana asioiden kehittämisessä ja toteuttamisessa oman mielenkiintonsa ja taitojensa mukaan. Ilman aktiivisia kyläläisiä toimenpiteet eivät toteudu. Perustettava kirkonkylän kyläfoorumi toimii toimenpiteiden toteuttamisen yleisenä eteenpäinviejänä ja linkkinä, joka kokoaa asioista kiinnostuneet asukkaat ja muut toimijat eri toimenpiteiden toteuttajaryhmiksi. Kyläläiset voivat ottaa yhteyttä perustettavaan kyläfoorumiin sopiakseen omasta osallistumisestaan.

Uusi asutus

Kirkonkylän asuinrakentamista ohjataan Forssan suuntaan, jolloin Forssasta ja Tammelasta kehitty yhtenäisen nauhamainen taajama. Tyhjillään olevat tontit tulee saada rakennuskäyttöön ja niillä olevat ränsistyneet rakennukset tulee kunnostaa tai purkaa pois. Kirkonkylän tulee tarjota erilaisia asumismahdollisuuksia, esim. vuokra-asuntoja opiskelijoille ja palveluasuntoja erityisryhmille. Vanhoja ja uusia asuinalueita tulee kehittää tasavertaisesti teiden ja viheralueiden osalta. Uutta asutusta suunniteltaessa ja rakennettaessa tulee säilyttää kirkonkylän maaseutumaisuus ja viihtyvyys.

Käsityö- ja matkailuelinkeinot

Kirkonkylälle kehitetään jonkin yhdistyksen, osuuskunnan tai yrityksen hoitama käsityö- ja paikallistuotteita myyvä kauppa. Vekkilään kehitetään käsityöpajatoimintaa. Kirkonkylän matkailullisia kohteita, kuten juoksuautoja, Pyhäjärveä, Vekkilää, Mustialaa, Kaukolanharjua, Hakkapeliitta-aihetta ja Mustialan museotavaroita, kunnostetaan nähtävyyksiksi. Mustiala, Nuorisoseura Aura ja Vekkilä voivat kunnostaa Mustialassa olevia hevosajopelejä esim. hankerahoituksella matkailu- ja museokäyttöön. Hakkapeliittatielle on laitettava kirkon viitta ja muut matkailu-, harrastus- ja retkeilykohteet on viitoitettava.

Kirkonkylän elävöittäminen

Torille järjestetään oleskelutiloja seurustelua ja puistopelejä varten. Lapsille järjestetään puistotätitoimintaa, esim. jonkin yhdistyksen toimesta. Selvitetään vanhusten harrastustarpeita ja harrastuksiin kulkemista sekä syrjäytymisvaaroja. Kirkonkylälle tehdään jalkapallokenttä erityisesti nappulaikäisiä varten.

Nuorisosta huolehtiminen

Kirkonkylän nuorisokahvila pidetään auki perjantai- ja lauantai-iltaisina. Kahvilassa tulee olla vastuulliset aikuiset vetäjät. Manttaalin nuotiokatoksen käyttöä nuorten kokoontumispaikkana jatketaan varaamalla paikalle polttopuita. Vapaaehtoisten vanhempien partiot jatkavat liikkumistaan iltaisina ja viikonloppuisina nuorten kokoontumispaikoilla. Nuorten päihdeongelmaisten hoitoonohjausta varten tehdään kunnallinen päihdehoitostrategia, jonka tarkoitus on ohjata päihdekäyttäjät nopeasti ja tehokkaasti hoitoon.

Kevyen liikenteen väylät ja pysäkit

Kevyen liikenteen väylillä olevat töyssyt ja betonireunat on poistettava ja tasattava muun kulkuväylän tasalle. Mustialantie on kunnostettava ja tien varteen tai erilleen maastoon on tehtävä ympärivuotinen kevyen liikenteen väylä. Kevyen liikenteen väylät tulee hiekoittaa vain toiselta laidalta, jotta väylillä voisi kelkkailla ja pulkkailla. Kirkonkylälle tehdään tulevien ja lähtevien linja-autojen yhteinen pysäkki, jossa on nähtävillä linja-autojen aikataulut. Linja-autopysäkki sijoitetaan keskeiselle paikalle Kirkonkylää.

Hevos- ja koirareitistöt

Hevos- ja koirareitistöjen kulku on sovittava maanomistajien kanssa ja reitistöt on merkittävä maastoon. Reitistöt on yhdistettävä kuntaa ja seutukuntaa sekä valtakuntaa kattaviin reitistöihin ja matkailijoita palveleviin pisteisiin. Kirkonkylän alueelle on tehtävä aidattu koirapuisto. Hevos- ja koiraharrastajien kanssa on sovittava eri osapuolet huomioivat pelisäännöt ja jätöksiä varten on laitettava kevyen liikenteen väylille ja reiteille roska-astiat.

Maisemasuunnitelma ja pihakilpailu

Kirkonkylälle laaditaan maisemasuunnitelma yhteissuunnittelumenetelmällä, johon asiantuntijat ja asukkaat osallistuvat. Suunnitelmassa määritellään maiseman suuret linjat sekä yhteisten että yksityisten alueiden osalta. Maisemasuunnitelmalla voidaan tukea kirkonkylän perinteitä kuten tammien ja omenapuiden näkymistä maisemassa ja maaseutumaisuuden säilymistä, esim. määrittämällä säilytettävät laidunalueet. Suunnitelmassa selvitetään hoitamattomien yhteisten viheralueiden hoito ja käyttö. Lisäksi suunnitelmalla voidaan tukea kirkonkylän yleisilmettä yhtenäisillä postilaatikkotelineillä. Suunnitelman laadintaan ja toteutukseen voivat asukkaat osallistua oman mielenkiintonsa mukaan esim. siivous-, maisema- ja perinnetalkoisiin.

Jätehuolto ja vedenpaineet

Jätehuoltopisteet tulee tyhjentää riittävän usein, jotta pisteet pysyvät siisteinä. Jätehuoltopisteet tulee maisemoida katoksin, aitauksin ja istutuksin ympäristöön sopiviksi. Biojätteiden keräystä ja kompostointia on selvitettävä ja kehitettävä. Asuintalojen pihajätteiden haketusta ja uudelleenkäyttöä pihaille ja kasvimaille tulee kokeilla esim. haketustalkoilla. Vedenpaineet on laitettava kuntoon harjualueella.

Pyhäjärven virkistyskäyttö

Jatketaan Pyhjärven kunnostamista. Aktivoidaan asukkaita osaltaan huolehtimaan järven tilasta. Vekkilän ranta kunnostetaan kunnan, talkoolaisten ja Vekkilän tilan yhteistyöllä kaikkien kirkonkyläläisten viihtyisäksi uimarannaksi. Kirkonkylälle tehdään vierasvenelaituri turvallisen matkan päähän uimarannoista. Veneille järjestetään merkityt ja maksulliset paikat erilleen uimarannoista. Ranta-alueelle sijoitetaan kahvilatoimintaa.

Yhteistoiminnan kehittäminen

Toteutetaan Kirkonkylällä kaksivuotinen yhteistoiminnan kehittämishanke, jonka aikana aktivoidaan asukkaita osallistumaan kyläsuunnitelman toimenpiteiden toteuttamiseen ja suunnitelman päivitykseen. Toinen tärkeä asia on saada kirkonkylällä toimivat yhdistykset ja seurakunnat tekemään yhteistyötä kirkonkylän asioiden hoitamisessa. Hankkeen aikana harjoitellaan ja kehitetään kirkonkylän kyläfoorumitoimintaa, jonka tehtävänä on seurata ja päivittää kirkonkylän kyläsuunnitelmaa. Kirkonkylän eri yhdistykset ja seurakunnat voivat toimia kyläfoorumin isäntinä vuorovuosina.

7. Kyläsuunnitelman seuranta ja päivitys

Kyläsuunnitelman seuranta ja päivitystä hoitaa kirkonkylän kyläfoorumi, jossa on edustajat kaikista kirkonkylällä toimivista yhdistyksistä ja seuroista, jotka haluavat olla mukana kyläsuunnitelman toteuttamis- ja päivitystyössä. Osallistuvista yhdistyksistä ja seuroista valitaan vuosittain isäntäorganisaatio, jonka tehtävänä on vuoden ajan seurata kyläsuunnitelman toteutumista ja tehdä tarvittavat päivitykset kyläsuunnitelmaan. Vuosittain kyläfoorumi järjestää kaikille kirkonkylän asukkaille avoimen kyläkokouksen, jossa hyväksytään päivitetty kyläsuunnitelma.

Kyläsuunnitelman toteutumista varten valitaan kyläkokouksessa vastuuhenkilöitä ja työryhmiä eri toimenpiteille. Toimenpiteiden ja kyläsuunnitelman sisällön kehittämisen kannalta on tärkeää, että kirkonkylän yhdistykset, seurakunnat, yritykset, yhteisöt ja yksittäiset asukkaat aktivoituvat mukaan yhteiseen työhön oman asuinalueen kehittämiseksi. Osa toimenpiteistä toteutuu asukkaiden talkootyönä ja osa toimenpiteistä toteutetaan yhteistyössä kunnan, muiden viranomaisten, yritysten, yhteisöjen ja yksittäisten asukkaiden kanssa.

Kyläsuunnitelman toteuttaminen ja päivitys merkitsee uudenlaisen yhteistoimintakulttuurin syntymistä kirkonkylälle. Aluksi voidaan yhteistoimintatapoja opetella toimenpiteeksi esitetyn yhteistoiminnan kehittämishankkeen avulla, jonka aikana voidaan toteuttamis-, seuranta- ja päivityskäytäntöjä sovittaa kirkonkylän toimijoille ja toimenpiteille sopiviksi.

Kyläsuunnitelma päivitetään vuosittain elo-syyskuussa. Kyläsuunnitelman isäntäorganisaatio tekee suunnitelmaan päivitykset, jotka käsitellään kirkonkylän kyläfoorumin yhdistys- ja seuraedustajien kokouksessa ennen kuin päivitetty kyläsuunnitelma esitellään kaikille asukkaille avoimessa kyläkokouksessa hyväksyttäväksi kirkonkylän kyläsuunnitelmaksi.

Päivitetty kyläsuunnitelma tai sen tiivistelmä jaetaan vuosittain kirkonkylän joka talouteen ja toimitetaan kunnan kyläyhteyshenkilölle, maaseutuasiamies Veli-Matti Puralle, joka huolehtii suunnitelman jakelusta kunnan eri hallintokunnille.

Ensimmäinen kyläsuunnitelman päivitys tehdään syksyllä 2003.

8. Yhteystiedot

Kirkonkylän kyläsuunnitteluryhmän jäsenet:

Organisaatio	Yhteyshenkilö	Puhelinnumero Sähköpostiosoite
Sandellspoijat	Pekka Yrjölä	03-436 0522
Tammelan Marttayhdistys ry	Jaana Ali-Huokuna	03-434 1880
Tammelan 4H-yhdistys	Perttu Sarala	050-336 6832
Tammelan Nuorisoseura Aura ry	Ritva Rauhaniemi	03-436 0624, 040-724 7461
Tammelan nuorisovaltuusto	Tuomas Rantanen	
Tammelan Ryske	Pirkko Reuna	041-434 5707
Tammela-Seura ry	Kerttu Rautio- Mansikkaniemi	03-436 0132, 040-544 9714
Tammelan seurakunta	Vesa Parikka	050-383 3386
Asukasedustaja	Kristiina Liinaharja	040-590 7826